T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2026-2027 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
I. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)

# TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
# 10. SINIF

**SABAH OTURUMU**

Aldığı Puan

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

**ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!**

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1. soru 10 puan; 2. soru 12 puan; 3, 4, 5 ve 6. sorular 14 puan; 7. soru 22 puan değerindedir.

**1.**

- Gözlerinin önünde duran belgelere rağmen yaşananları yadsıyor, bu durumu kabul etmiyordu.
- Kendi teklifi kabul edilmeyince öfkeyle masayı terk edip ortaklarıyla arasındaki tüm köprüleri attı.

**Bu cümlelerdeki altı çizili sözlerin cümleye kattığı anlamı yazınız. Bu sözleri cümlelerdeki anlamına uygun olacak biçimde birer cümlede kullanınız. (10 puan)**

Yadsımak: .....

Cümle: .....

Köprüleri atmak: .....

Cümle: .....

**Cevap:**

Yadsımak: “Var olan bir şeyi yok saymak.” anlamına gelen ifadeler. (3 puan)
Cümle: Dijitalleşmeyle birlikte okur alışkanlıklarının değiştiğini yadsıyorsunuz. (2 puan)
Köprüleri atmak: “Bir işten vazgeçme veya geri dönme imkânı kalmayacak biçimde kesin bir davranışta bulunmak.” anlamına gelen ifadeler. (3 puan)
Cümle: Futbolcu son maçta kadroya alınmayınca takımıyla olan tüm köprüleri attı. (2 puan)

## TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

**2.** Ustalık çıraklık yaşıyor serde
Tembellik olur mu er oğlu erde
Allah kullarını bırakmaz darda
Beş vakit namaz kılmak var bizde **ser:** baş, kafa

**Bu şiirdeki millî ve manevi değerleri belirleyerek yazınız. (12 puan)**

**Cevap:**

- "Ustalık-çıraklık ilişkisine önem verilmesi" anlamına gelen ifadeler. (4 puan)
- "Tembelliğin hoş görülmemesi" / "Çalışkanlığın erdemli sayılması" anlamına gelen ifadeler. (4 puan)
- "Dinî değerlere önem verilmesi" anlamına gelen ifadeler. (4 puan)

**3.** Ala gözlerini sevdiğim dilber
Şu gelip geçtiğin yollar övünsün
Her sabah her sabah bir güzel geçer
Onu candan seven kullar övünsün

**Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif/kafiye türü, kafiye düzeni) belirleyerek yazınız. (14 puan)**

**Cevap:**

Ölçü: 11'li hece ölçüsü (2 puan)
Nazım birimi: Dörtlük (3 puan)
Redif/kafiye türü: "-er" tam kafiye (3 puan)
"-lar övünsün"redif, "-l" yarım kafiye (3 puan)
Kafiye düzeni: "a-b-a-b"/ Çapraz kafiye (3 puan)

**4.** İdris, dalgaların dövdüğü teknenin dümenine iki eliyle sıkıca yapışmıştı. Birden devasa bir dalga teknenin burnunu havaya dikti ve dalga teknenin üzerine boşaldı. İdris sırılsıklam olmuştu ama gözlerini gökyüzünü kaplayan kara bulutlara dikti. "Bu deniz beni yutamaz, bu fırtınadan kurtulacağım ve limana sağ salim döneceğim." diye haykırdı. Hemen ardından tekneye vuran büyük bir dalga İdris'i güverteye savurdu. Sırtı ahşaba çarpınca içindeki o ateş birden buz gibi bir sızıya döndü. Dümenin yanına yavaşça çöktü. Yüzünü elleriyle kapattı. Bu sabah denize açılmadan önce "Bugün hava patlar, açılma evlat!" diyen ihtiyar kaptanın sözünü dinlemeliydim diye düşündü. Teknesinin kontrolünü tamamen kaybetmişti. Bir an, o limana hiç ulaşamayacağı düşüncesi belirdi zihninde. Teknenin batma tehlikesi olduğundan binbir zorlukla topladığı süngerleri denize atması gerekiyordu. Sünger çuvallarını kavrayıp can havliyle tek tek denize atmaya başladı.

**Bu hikâyedeki karakterin duygularına dair en az iki çıkarımınızı metinden kanıtlar göstererek yazınız. (14 puan)**

**Cevap:**

• Umutlu
Kanıt: "Bu deniz beni yutamaz, bu fırtınadan kurtulacağım ve limana sağ salim döneceğim." diye haykırdı.
• Öz güven
Kanıt: "Bu deniz beni yutamaz, bu fırtınadan kurtulacağım ve limana sağ salim döneceğim." diye haykırdı.
• Cesaret
Kanıt: "Bu deniz beni yutamaz, bu fırtınadan kurtulacağım ve limana sağ salim döneceğim." diye haykırdı.
• Pişmanlık
Kanıt: Bu sabah denize açılmadan önce "Bugün hava patlar, açılma!" diyen ihtiyar kaptanın sözünü dinlemeliydim diye düşündü.
• Korkuyor/Endişeli/Kaygılı/Tedirgin
Kanıt: Bir an, o limana hiç ulaşamayacağı düşüncesi belirdi zihninde. Teknenin batma tehlikesi olduğundan binbir zorlukla topladığı süngerleri denize atması gerekiyordu. Sünger çuvallarını kavrayıp can havliyle tek tek denize atmaya başladı.
• Umutsuz
Kanıt: Bir an, o limana hiç ulaşamayacağı düşüncesi belirdi zihninde.

**NOT:** Bu cevaplardan ikisini yazan tam puan alacaktır. Yazılan her duygu için 4'er puan, kanıtlar için 3'er puan verilecektir.

## TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

**5.**

**I. Metin**

Kızıl sarıg arkaşıp
Yepgin yaşıl tergeşip
Bir bir kerü yörgeşip
Yalnguk anı tanglaşür

**Günümüz Türkçesiyle**

Kızıl ve sarı (çiçekler ve tomurcuklar) öbeklenir.
Yeşil ve kahverengi reyhanlar dizi dizi
Birbiri üzerine sarılır.
İnsanoğlu hayrete düşer.

**II. Metin**

Ala gözlüm senin neslini bilmem
Öyle her kötüye meylimi vermem
Merd oğlu merdim ben sözümden dönmem
Çıktı sözüm yâr yolunda bil beni

**Bu şiirleri içerik, tür ve şekil (nazım birimi ve ölçü) bakımından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)**

**Cevap:**

İçerik:
- I. metinde ilkbaharın gelmesiyle doğada meydana gelen olaylar karşısında insanların şaşırması anlatılmıştır. (3 puan)
- II. metinde sevgiliye duyulan bağlılık, mertlik öne çıkar. (3 puan)

Tür:
- I. metin koşuktur. (2 puan)
- II. metin koşmadır. (2 puan)

Şekil:
- Her iki metin de dörtlükle söylenmiştir. (2 puan)
- Her iki metin de hece ölçüsüyle söylenmiştir. (2 puan)

**6.** Bir tüccar, mutluluğun gizini öğrenmesi için oğlunu insanların en bilgesinin yaşadığı görkemli bir saraya gönderir. Bilge, gencin ziyaret sebebini dinledikten sonra ona hemen cevap vermez; eline içinde iki damla yağ bulunan bir kaşık tutuşturur. Sarayı gezmesini ancak elindeki yağı kesinlikle dökmemesini tembihler. Delikanlı, gözünü bir an bile kaşıktan ayırmadan merdivenleri inip çıkarak sarayı dolaşır. İki saat sonra yağı dökmeden bilgenin karşısına çıkmış. “Güzel!” demiş bilge. “Peki, sarayımdaki Acem halılarını, eşsiz çiçeklerin bulunduğu bahçeyi, kütüphanedeki parşömenleri fark ettiniz mi?” Delikanlı hiçbir şey göremediğini itiraf etmiş. Çünkü bilgenin kendisine verdiği iki damla yağı dökmemeye çalışmış, başka bir şeye dikkat etmemiş. Bilge, dünyanın güzelliklerini tanımadan mutluluğa ulaşılamayacağını belirterek onu elindeki kaşıkla tekrar göndermiş. Bu kez genç, tavanlardaki sanat yapıtlarına, bahçeye, halılara, kütüphanedeki parşömenlere hayran kalarak dönmüş. Gördüklerini büyük bir heyecanla anlatırken bir şeyi fark etmiş: Kaşıktaki yağ dökülmüştür. Bilge son dersini verir: "Mutluluğun gizi, dünyanın bütün harikalarını görmektir, ama kaşıktaki iki damla yağı unutmadan..."

**Bu metindeki** “kaşıktaki yağı dökmemek” **eylemi neyi temsil etmektedir? Yazınız. Buna günlük hayattan somut bir örnek veriniz. (14 puan)**

**Cevap:**

Kaşıktaki yağı dökmemek: “Hayattaki görev ve sorumluluklarımızı unutmamayı temsil eder.” anlamına gelen ifadeler. (7 puan)
Örnek: Gün içinde sadece oyun oynamamalı, ödevlerimizi de yapmalıyız. (7 puan)

NOT: Açıklamanın örnek üzerinden yapılması hâlinde tam puan verilecektir.
Örnek: Gün içinde sadece oyun oynayıp ödevlerimizi yapmazsak sorumluluklarımızı yerine getirmemiş oluruz.

## TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

**7.** Uzun, ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne hâldeyim
Gidiyorum gündüz gece
Gündüz gece, gündüz gece
Gündüz gece, hey

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece
Gündüz gece, gündüz gece
Gündüz gece, hey

**Bu türkünün konusundan yola çıkarak kısa bir hikâye yazınız. (22 puan)**

**Hikâyenizi yazarken;**

- uygun bir başlık koymaya (3 puan),
- akıcı ve anlaşılır bir dil kullanmaya (6 puan),
- türkünün içeriğine uygun olmasına (4 puan),
- tutarlı bir olay örgüsü oluşturmaya (6 puan),
- en az 10 cümleden oluşmasına (3 puan)

**dikkat ediniz.**

**Cevap:**

Yolculuk

Yol, önünde alabildiğine uzanıyordu. Bir adım atıyor, ardından bir adım daha... Güneş tepeye çıkıyor, etrafı aydınlatıyor; derken yerini karanlığa ve gökyüzündeki yıldızlara bırakıyordu. Zaman, gündüz ile gecenin birbirini takip etmesiyle akıp gidiyordu. Ama o, ne yorgunluğunun farkındaydı ne de tam olarak ne hâlde olduğunun. Tek bildiği, bu yolda yürümeye devam ettiğiydi. Bir an durup arkasına ve önüne baktı. Bir yürüyüşün tam ortasındaydı. İleriden bakıldığında ucu bucağı görünmeyen, çok uzun ve bitmez gibi gelen bu yol; aslında bir dakikalık, küçücük bir an kadardı. Gündüz yerini yeniden geceye bırakırken, ne hâlde olduğunu bilmeden aynı yolda yürümeye devam etti.

# YAZILI PUSULASI

## Çözümlere buradan ulaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 2026-2027 · 1. dönem 1. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

### CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

### VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net